

9. gr.

146

Með reglugerð þessari er numin úr gildi reglugerð um skömmtun á hjólbörðum og slöngum til bifreiða frá 10. marz 1943. 19. júní

10. gr.

Reglugerð þessi öðlast gildi 1. júlí 1943.

Viðskiptamálaráðuneytið, 19. júní 1943.

Björn Ólafsson.

Torfi Jóhannsson.

AUGLÝSING

147

23. júní

um breyting á gjaldskrá fyrir notkun rafmagns í Siglufjarðarkaupstað,
nr. 148 28. ágúst 1940.

1. gr. gjaldskrárinnar orðist svo:

Verð á rafmagni til almenningsnota í Siglufjarðarkaupstað er sem hér segir:

Til ljósa 100 aur. fyrir kwst.

Til suðu 30 aur. fyrir kwst.

Til orku 50 aur. fyrir kwst.

Gjaldskrá þessi öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Félagsmálaráðuneytið, 23. júní 1943.

Björn Þórðarson.

Vigfús Einarsson.

FJALLSKILAREGLUGERÐ

148

23. júní

fyrir Vestur-Barðastrandarsýslu.

I. KAFLI

Um stjórn fjallskila.

1. gr.

Yfirstjórn allra fjallskila hefur sýslunefnd á hendi, samkvæmt sveitarstjórnarlögum, en hreppsnefnd alla umsjón á framkvæmd þeirra, hver á sínu fjallskilasvæði.

2. gr.

Hver hreppur sýslunnar skal vera sérstakt fjallskilasvæði. Þó skal land Raknadalssýslu í Rauðasandshreppi tilheyra Patreksfjallskilasvæði.

Í Patreksfjallskilasvæði skal 5 manna nefnd, kosin af hreppsnefndunum, hafa stjórn fjallskilamála á hendi og skal hreppsnefnd Rauðasandshrepps kjósa einn þeirra.

3. gr.

Hreppsnefndir (fjallskilanefnd á Patreksfjallskilasvæði) geta gert nánari ákvarðanir um fjallskil í einstökum atriðum, hver á sínu fjallskilasvæði. Þó má

148 eigi þar með raska reglugerð þessari, og skulu nefndirnar gæta þess, að farið sé eftir 23. júní ákvæðum hennar.

II. KAFLI

Um fjármörk og markaskrár.

4. gr.

Sérhver fjáreigandi skal skyldur til að hafa glöggð eyrnamark á fé sínu. En aðfengið fé skal því aðeins marka upp að engin aukabætur verði eftir. Svo er það og skylda hvers fjáreiganda, að hafa hrepps-brennimark á vinstra horni hyrnds fjár. Hrepps-brennimörk skulu vera þessi:

Barðastrandarhreppur	V B 1
Rauðasandshreppur	V B 2
Patrekshreppur	V B 3
Tálknafjarðarhreppur	V B 4
Ketildalahreppur	V B 5
Suðurfjarðahreppur	V B 6

5. gr.

Fé skal draga eftir mörkum. Markið helgar markeiganda kind, nema sönnun komi fyrir að annar eigi. Kind, sem ekki ber rétt mark manns, er honum óheimilt að draga sér, þótt lítið vanti á fullt mark. Ef kind er með brennimarki eða hornamarki annars en þess, sem eyrnamarkið á, skal sá talinn eigandi, sem á brennimarkið eða hornamarkið, og skal hann þá, ef eigandi eyrnamarks krefst, gera grein fyrir, hvernig hann er að henni kominn. Kind, sem hefur eyrnamark eins, brennimark annars og hornamark hins þriðja, skal talin eign þess er brennimarkið á, þó skal hann, ef krafizt er, gera grein fyrir, hvernig hann hefur eignast kindina. Óheimilt er að nota annars mark, nema með leyfi markeiganda.

Nú er kind, önnur en lömb, ómörkuð eða afeyrð, eða á henni er óglögg mark eða vafasamt, en maður vill eigna sér hana af líkum, og getur hann borið málið upp við hreppstjóra. Skal þá hreppstjóri, ásamt tveim óvillhöllum mönnum, er hann tilkveður, meta ástæður þær, er hlutaðeigandi hefur til stuðnings máli sínu. Ef þeim öllum kemur saman um, að miklar líkur séu til að hann eigi kindina, má hann hirða hana sem sína eign, ella telst hún með óskilafé. Sé hann óánægður með úrskurðinn, er honum frjálst að leita réttar síns með málssókn.

6. gr.

Mikil særingamörk má ekki upp taka né heldur þau mörk, sem vandhæfi er á að marka svo, að eigi valdi villu eða vafa. Enginn má nota afeyrt sem mark, andfjaðrað, blaðrifað, bragð, geirstúfrifað, geirsýlt, hvathamrað, hvatsýlt, helmingsrifað, netnál, sýlt í blaðstýft, sýlt í hálfu af, sýlt í stúf, tvístigað, þrírifað, þristúfrifað. Eigi má hafa fleiri en eitt undirben á sama jaðri á eyra ef yfirmark er á eyranu.

7. gr.

Mörk ganga að erfðum. Skipta skal marki sem öðrum arfi, ef fleiri standa til. Gefa má mörk, svo og selja.

Það er skylda markeiganda að tilkynna mörk sín til prentunar í markaskrá sýslunnar.

Mark, sem hvorki er notað né prentað í gildandi markaskrá sýslunnar, skal talið niðurfallið og skal þá öðrum heimilt upp að taka.

8. gr.

148

23. júní

Sýslunefnd skal láta prenta markaskrá fyrir alla sýsluna 5. hvert ár, er ártalið stendur á heilum eða hálfum tug, og skal þar með fylgja fjallskilareglugerð sýslunnar þegar sýslunefnd telur prentunar þörf. Skal hver markeigandi koma marki sínu í hana, og borga fyrir það sem sýslunefnd ákveður, en hvert heimili fær ókeypis eitt eintak af markaskránni, er fylgja skal jörðinni við ábúandaskipti. Einnig skal sýslunefnd sjá um, að nægilega mörg eintök af markaskránni verði send ókeypis, til allra hreppa utan sýslunnar, er fjársamgöngur geta komið fyrir í.

Áður en mörkum er safnað til prentunar, skal sýslunefnd ákveða gjald fyrir mörkin, til lúkningar kostnaði við söfnun þeirra, skráningu og prentun, svo og umsjón með upptöku marka. Ef gjaldið nemur meira en kostnaði, rennur afgangurinn í sýslusjóð, en hrökkvi eigi gjaldið, greiðist það sem á vantar úr sýslusjóði.

9. gr.

Sýslunefnd kys mann til að búa markaskrána undir prentun og hafa umsjón með upptöku marka. Kosning hans gildir í fimm ár í senn. Kaup hans, að meðtöldum öllum kostnaði við starf hans, er 10% af markagjaldi sýslunnar, nema öðruvísi sé um samið.

Rétt er, að markaumsjónarmaður geri sér far um, að koma samræmi og festu á nöfn marka. Í markaskrá skal raða mörkum eftir stafrófsröð, en þó framan fyrir en aftan. Mörk eru flokkuð eftir formarki á hægra eyra. Innan flokks ræður hægra eyra röðinni, en vinstra eyra þegar sama mark er hægra. Í fyrsta flokki teljast þau mörk, sem hægra eyra er heilt, og fremst í hverjum flokki þau, sem vinstra eyra er marklaust. Í markaauglýsingu er fyrst greint yfirmark, þá undirbenjar framan og aftan, síðast undirmark á miðju eyra.

10. gr.

Hreppsnefndir skulu, hver í sínum hreppi, kjósa mann til að safna mörkum í hreppnum og innheimta gjald fyrir þau. Í ómakslaun ber honum 10% af markagjaldi hreppsins. Kosningu hans skal oddviti tilkynna markaumsjónarmanni fyrir septemberlok það ár, sem mörkum er safnað.

Markasöfnun fer fram í októbermánuði árið áður en markaskrá ber að prenta. Skal henni haga svo, að hvert mark sé ritað á sérstakan seðil, með fullu nafni og heimili markeiganda. Öll afbrigði frá öðrum mörkum, hversu litlu sem munar, teljast sérstök mörk, og má ekki taka þau til greina, nema fullt gjald komi fyrir. Markaseðlar skulu tilbúnar fyrir hausthreppaskil, og skal þá hver húsráðandi afhenda safnanda alla seðla frá sínu heimili, ásamt gjaldi fyrir mörkin. Jafnskjótt og safnandi hefur veitt seðlum móttöku, skal hann vandlega athuga mörkin, með samanburði við gildandi markaskrá, og hlutast til um leiðréttingu á þeim, sem misrituð kunna að vera, og breytingu á þeim, sem koma í bága við ákvæði reglugerðar um upptöku marka. Síðan skal hann merkja seðlana með framhaldandi tölulíðum í réttri röð, og senda þau markaumsjónarmanni fyrir nóvemberlok. Skal þar með fylgja markagjald hreppsins, að frádregnum ómakslaunum safnanda. Þá er umsjónarmaður hefur prófað, að gjaldið sé rétt talið, afgreiðir hann það til oddvita sýslunefndar.

Jafnframt markaseðlum skal safnandi hvers hrepps senda markaumsjónarmanni nákvæma skýrslu um öll nýupptekin mörk í hreppnum og sömuleiðis þau mörk, þótt gömul séu, sem eigi hafa staðið í síðustu markaskrá. Hafi markið verið notað áður, skal þess getið í skýrslunni, hvern rétt hlutaðeigandi hafi til marksins, og hvenær það var síðast prentað. Með nýuppteknum mörkum teljast afbrigði frá eldri mörkum, þótt litlu muni.

148 Eftir að markaskrá er prentuð, skal safnandi vandlega athuga hana, að því er
23. júní snertir öll mörk í hreppnum. Finni hann villur, er valdið geta misdrætti, skal hann
í samráði við markeigendur semja leiðréttingar og senda þær markaumsjónarmanni
fyrir árslok. Leiðréttingarnar skulu prentaðar á kostnað sýslusjóðs.

11. gr.

Þá er umsjónarmanni hafa borizt markaseðlar og skýrslur um nýupptekin
mörk úr öllum hreppum sýslunnar, skal hann bera hverja skýrslu saman við marka-
seðla úr hreppnum, síðan allar skýrslurnar saman sín á milli, og loks hverja skýrslu
saman við gildandi markaskrá innan sýslu og utan, þar sem fjársamgöngur geta
átt sér stað. Skal hann fella niður þau nýupptekin mörk, er teljast of lík eldri mörk-
um, svo og ný mörk er líkjast of mjög hvert öðru og enn fremur mörk, sem ekki
má upp taka samkvæmt ákvæðum reglugerðar. Þau mörk, sem niður eru felld af
umsjónarmanni, má ekki prenta í markaskrá sýslunnar. Nú hefur verið felld niður
mark og skal þá umsjónarmaður tilkynna það marktakanda bréflega, og jafnframt
benda honum á mark, er hann geti fengið, sem líkast því er hann hefði kosið. Hafi
hann eigi svarað bréfi umsjónarmanns fyrir febrúarlok, má líta svo á, að hann taki
upp markið, og skal það prentað í markaskránni.

Ef einhver vill taka upp mark milli þess sem markaskrá er prentuð, skal hann
leita samþykkis umsjónarmanns. Að því fengnu, skal hann tilkynna markið öllum
hreppsnefndum sýslunnar.

12. gr.

Ef menn nota mörk, sem eigi eru prentuð í markaskrá sýslunnar, t. d. þeir,
sem flutzt hafa úr öðrum sýslum, skulu þeir lýsa mörkum sínum á vorhreppaskilum
fyrir hreppsnefndinni, þar sem þeir eru búsettir. Mörk þessi skal hreppsnefnd skrifa
upp og senda, áður en 10 vikur eru af sumri, til hreppsnefnda í nálægum hreppum
innan sýslu og utan, þar sem helzt eru fjársamgöngur. Þeir, sem vanrækja þetta,
eða hirða eigi um að láta prenta mörk sín í markaskrá sýslunnar, mega búast við,
að farið sé með fé þeirra sem óskilafé, og sæti þeir að auki sektum.

13. gr.

Enginn má marka kind í lögréttum nema réttarstjóri samþykki.

III. KAFLI

Um fjársmalanir á vorum.

14. gr.

Allir þeir, sem jörð hafa til ábúðar eða afnota, eru skyldir að smala heimalönd
sín og fjalllönd á vorum.

Skal fjáreigendum skylt að taka þátt í vorsmalamenskum eftir sömu reglum
sem gilda um haustmalamenskur.

15. gr.

Hreppsnefndum (fjallskilanefnd) skal skylt að skipa fyrir um smölun sauð-
fjár til rúnings á vorum í heimalöndum og fjallöndum.

16. gr.

Nú finnst fé, er sloppið hefur úr landi eiganda, eða kemur fyrir fjarri eigend-
um, þegar rúningsstími yfirstendur eða er afstaðinn, hvort heldur eru geldar kindur
eða lambær, er þá finnandi, ef honum er unnt, skyldur að hirða og rýja kindur
þessar, og einnig að marka ómörkuð lömb, ef hann álitur að ekki geti ruglingi

valdið. Skál hann gera eiganda aðvart um ullina og greina frá marki, og öðrum 148
einkennum á hverri kind, sem hann hefur rúíð eða markað. Í ómakslaun ber finn- 23. júní
anda 60 aurar fyrir að rýja kind og 40 aurar fyrir að marka lamb.

IV. KAFLI

Um sauðfjárrekstur á fjall.

17. gr.

Allir fjáreigendur skulu skyldir að reka á fjall að vorinu allt sauðfé sitt, nema kvíær, á eigið land, ef til er, annars þar sem upprekstrarland er aflögu.

18. gr.

Hreppsnefnd kveður á um, hverjar jarðir í hreppnum hafa upprekstrarland aflögu, og hvað mörgu fé það nægir.

19. gr.

Hreppsþúar ganga fyrir utansveitarmönnum um afnot upprekstrarlands í hreppi sínum.

20. gr.

Enginn má kefla lömb.

21. gr.

Í upprekstrartoll greiðist 50 aurar fyrir hverja veturgamla kind eða eldri, og 30 aurar fyrir hvert lamb, alls þess fjár, er á fjall er rekið, og skal tollurinn greiddur hlutaðeigandi ábúanda eða landeiganda innan loka októbermánaðar.

V. KAFLI

Um fjallskilaskyldu.

22. gr.

Hver sá, er býr á jörð eða jarðarhluta, sem metinn er til dýrleika, svo og hver heimilisfaðir, skal skyldur til að gera fjallskil fyrir allt það fé, er hann sjálfur og heimafólk hans áttu á fóðrum á heimili hans eða annars staðar undangenginn vetur eða hefur keypt um vorið, enda hafi því verið sleppt í hans fjallskilasvæði að vori. Auk þess skal mönnum skylt að gera fjallskil fyrir allt það fé, er þeir hafa tekið til hagagöngu á því ári, frá mönnum úr öðrum fjallskilasvæðum.

Þeir, sem ekki eiga svo margt fé, að fjallskil fyrir það nemi einu dagsverki, greiði tilsvarandi fjárhæð og skal fjallskilanefnd og hreppsnefnd verja gjöldum þeirra til að kaupa menn til fjallskila fyrir þá í sameiningu, eftir fjártölu. Fjallskilagjöld má taka lögtaki. Gjaldtagi er viku fyrir fyrstu leitir.

23. gr.

Fjallskilaskyldan er í því fölgín, að senda menn í göngur, sækja fé í réttir, utan hrepps sem innan, eða greiða fjallskilagjald, allt eftir því, sem fjallskilanefnd og hreppsnefndir skipa fyrir um í fjallskilaseðli hverju sinni.

24. gr.

Niðurbjörnun þessari skulu hreppsnefndir og fjallskilanefnd hafa lokið hálfum mánuði fyrir fyrstu leitir, og skal við niðurbjörnun fara eftir skýrslu forðagæzlumanna hvað fjártölu snertir, sbr. þó 22. gr.

Dykist einhver verða hart úti í ráðslöfun hreppsnefndar eða fjallskilanefndar,

148 getur hann borið sig upp fyrir henni, og fært ástæður fyrir málstað sínum, ekki
23. júní síðar en fjórum dögum fyrir fyrsta leitardag, og skal þá hreppsnefnd (fjallaskilane-
nefnd) skylt að taka umkvartanir hans til athugunar og leggja úrskurð á málið, og skal skylt að hlíta honum, þótt málinu sé áfrýjað til sýslunefndar.

25. gr.

Hreppsnefnd (fjallaskilanefnd) skal hafa rétt til að leggja fjallskil á búendur og umráðamenn þeirra jarða, þar sem framfleytt er litlum eða engum afréttarpeningi.

26. gr.

Enginn er undanþeginn almennri fjallaskilaskyldu, þótt hann hafi sleppt fé sínu í heimalönd en ekki í afrétt.

27. gr.

Ef einhver hefur ekki sjálfur nægilegan mannafla til fjallskila, samkvæmt fyrir-
mælum hreppsnefndar (fjallaskilanefndar), skal honum skylt að gera henni aðvart um það með viku fyrirvara, og skal henni skylt, ef mögulegt er, að útvega menn á hans kostnað, til að inna fjallskilin af hendi.

28. gr.

Láti einhver farast fyrir að senda mann í göngur eða gera þau fjallskil, sem hann er kvaddur til í gangnaboði, skal hann auk borgunar fyrir fjallskilin, greiða aukagjald, er nemi $\frac{1}{4}$ af matsverði þeirra.

Ef einhver sendir mann í göngur, sem gangnaforingi og helmingur gangna-
manna í hans flokki telur óhæfan sökum ágalla eða ills útbúnaðar, má vísa honum heim aftur, og er þá fjáreiganda skylt að borga gangnaskilin, eins og hann hefði engan sent.

Sannist það, að gangnamaður eða einhver annar, sem fjallskil á að inna af hendi, vanræki skyldustörf sín, getur hreppsnefnd (fjallaskilanefnd) krafizt upp-
bótar frá honum eða þeim er hann sendi, eftir því sem hæfa þykir. Vilji hann eigi hlíta úrskurði nefndarinnar, getur hann skotið máli sínu til sýslunefndar.

Gjaldi fyrir gangnasvik eða vanrækslu á fjallskilum má verja til að kaupa mann til fjallskilanna, ella renni það í fjallskilasjóð eða sveitarsjóð þess hrepps eða þeirra hreppa, sem hlut eiga að máli.

29. gr.

Nú alheimtir einhver fjáreigandi fé sitt í fyrstu leit, og skal hann þrátt fyrir það gera fjallskil alla hina ákveðnu fjallskiladaga, eftir því sem hreppsnefnd (fjall-
skilanefnd) hefur fyrirskipað.

30. gr.

Hreppsnefndir (fjallaskilanefnd) skulu í fjallskilaseðlinum, taka skýrt og greinilega fram, hvernig leitum skuli hagað, skal, þar sem því verður við komið, leit
hyrjuð á öðrum eða báðum endum leitarsvæðisins.

31. gr.

Hlutaðeigandi hreppsnefnd (fjallaskilanefnd) skal í fjallskilaseðlinum kveðja svo marga menn, sem henni þykir nauðsynlegt, til að vera leitarforingja. Skulu þeir stýra göngum leitarmanna bæði í heimalöndum og afréttum á leitarsvæði því, sem þeim er falið, og skipa þeir svo fyrir, að allt annað fé en kvíær komi einu sinni til réttar (sbr. þó 33. gr.). Þeir tilkynna hreppsnefnd, ef einhver vanrækir að gera fyrirskipuð fjallskil eða óhlýðnast fyrirskipunum þeirra, eða hefur sent ólíðgengan mann í leitirnar. Þeir skulu annast um að allt fari vel og skipulega, er að fjall-

göngum lýtur, sér í lagi hvað meðferð á fjallfé snertir. Óhlýðni við leitarforingja 148
varðar sektum. Sektum varðar og ef leitarforingi vanrækir stöðu sína eða mis- 23. júní
beitir henni.

VI. KAFLI

Um fjallskil á haustum og réttarhöld.

32. gr.

Þrennar skulu vera fjallaleitir á hausti í öllum hreppum sýslufélagsins. Fyrsti leitar dagur skal vera mánudagur í 22. viku sumars og skal samdægurs rétta í öllum skilaréttum.

Skilaréttir skulu vera á þeim stöðum er hér segir:

Í Barðastrandarhreppi að Haga,
í Rauðasandshreppi að Vestur-Botni,
í Patrekshreppi að Geirseyri,
í Tálknafjarðarhreppi að Norður-Botni,
í Ketildalahreppi að Austmannsdal,
í Suðurfjarðahreppi að Dufansdal.

Annar leitar dagur skal vera mánudagur næsti á eftir fyrsta leitardegi og skal þá rétta samdægurs í öllum skilaréttum.

Þriðji og síðasti leitar dagur skal vera miðvikudagur í 25. viku sumars og skal þá rétta samdægurs í öllum skilaréttum.

33. gr.

Aukaréttir skulu vera í hverjum hreppi svo sem hér segir:

Í Barðastrandarhreppi: Að Fossá, Brjánslæk og Haukabergi.
Í Rauðasandshreppi: Að Saurbæ og Breiðuvík.
Í Tálknafjarðarhreppi: Að Kvigyndisfelli og í Smælingjadal.
Í Ketildalahreppi: Að Húsum í Selárdal.

Í Suðurfjarðahreppi: Á Litlu-Eyri, í Trostansfirði og Langa-Botni.

Í öllum leitum skal rétta á gangnadaginn í öllum aukaréttum, nema í Brjánslækjarrétt skal rétta á miðvikudag í fyrstu leit, á þriðjudag í annarri leit og á fimmtudag í þriðju leit, og í Haukabergsrétt á þriðjudag í fyrstu leit, allt miðað við sömu viku og göngur fara fram í.

Eftir tillögum meiri hluta fjáreigenda í hreppnum og með samþykki sýslunefndar, má hreppsnefnd gera breytingar á réttarstöðum og réttarsóknum. Enn fremur hefur hreppsnefnd heimild til að leyfa einstökum bæjum úrdrátt á fé sínu. Setur hreppsnefnd reglur fyrir úrdrættinum, er komi ekki í bága við reglugerð þessa.

34. gr.

Hreppsnefndir (fjallskilaneftnd) geta jafnað niður kostnaði við byggingu og viðhald rétta, eftir fjáreign þeirra, er þangað eiga rétt að sækja.

Á þeim bæjum, þar sem sundurdráttur er leyfður, sbr. 33. gr., skulu þeir bændur, sem mega draga fé sitt úr, viðhalda á sjálfs sín kostnað, nægilega stórri rétt, til að taka allt fé sem þangað verður að reka, svo og dilkum eftir þörfum fyrir fé sitt og það fé, sem dregið verður úr til rekstrar að skilarétt.

Skylda þessi hvílir á bændum auk þeirrar skyldu, sem um ræðir í 1. mgr. þessarar greinar.

35. gr.

Við hverja rétt skulu allir í réttarsókninni hafa nægilegt dilkrúm, hver fyrir sig eða fleiri í sameiningu. Enn fremur skulu vera þar sérstakir dilkar, einn eða

148 fleiri, fyrir fé úr öðrum fjallskilasvæðum og öðrum réttarsóknum innan fjallskilasvæðisins, er hlutaðeigandi fjallskilasvæði og réttarsóknir viðhalda á sinn kostnað, nema svo sé um samið, að réttarsóknin kosti byggingu þeirra og viðhald, móti því, að njóta sömu hlunninda af viðkomendum.

36. gr.

Valdi bygging lögrétta grasnámi eða jarðraski, skal, ef þess verður krafizt, koma fullt endurgjald af sveitarsjóði hlutaðeigandi hrepps, eftir mati óvilhallra manna, sem sýslumaður nefnir til.

37. gr.

Heimilt er hreppsnefnd að veita hlutaðeigandi réttarbændum allt kr. 20.00 þóknun úr sveitarsjóði hreppsins vegna útroðnings við réttahöld.

38. gr.

Hreppsnefndir (fjallskilaneftnd) skulu sjá um, að réttir séu vandlega byggðar og vel viðhaldið, einnig að dilkar við þær séu í gildu standi kvöldið áður en réttað er. — Vanræki einhver að vinna að réttar- eða dilksbyggingu, má hreppsnefnd útvega mann til þess á hans kostnað.

39. gr.

Hreppsnefndir (fjallskilaneftnd) skulu skipa duglega réttarstjóra, einn eða fleiri, við hverja rétt, svo og menn til eftirlits þar sem sundurdráttur er leyfður.

Réttarstjóri skal vera kominn til réttar í tæka tíð hvern réttardag. Skipar hann fyrir, hvernig fjárdrætti skal haga, og heldur mönnum til starfa. Hann bannar stranglega allt slark og óreglu, er valdið geti hindrun við réttarstörfin. Sýni nokkur í réttinni óhlýðni gegn skipunum hans, varðar það sektum. Sektum varðar og ef réttarstjóri vanrækir stöðu sína eða misbeitir henni. Enginn er skyldur til að vera réttarstjóri nema eitt ár í senn.

40. gr.

Enginn má hleypa út úr dilki fyrir en réttarstjóri leyfir, og búið er að kanna féð í dilknum. Að þeim starfa eru allir skyldir að vinna, þeir sem réttarstjóri til þess nefnir.

41. gr.

Hreppsnefnd skal sjá um það, að allt markað óskilafé og utansveitarfé, sem ekki er sótt á lögrétt, verði rekið á skilarétt.

Nú hefur hreppsnefnd eigi sett sérstaka menn til að annast rekstur fjár milli rétta innan fjallskilasvæðisins, skal þá réttarstjóri annast um, að það verði rekið bæ frá bæ til eigenda, þeim að kostnaðarlausu, eftir sömu reglum sem gilda um fjárrekstra eftir leitir.

Á sama hátt skal þá hagað rekstri fjár til skilaréttar.

VII. KAFLI

Um fjárhirðing í útréttum.

42. gr.

Hreppsnefnd (fjallskilaneftnd) skal skipa hæfa menn, einn eða fleiri, eftir þörfum, til að fara í réttir annarra sveita, þar sem helzt eru fjársamgöngur, til að hirða þar sauðfé hreppsúa sinna. Hafi sá, sem gert er að skyldu að leggja til téðan starfa, engan hæfan mann til að inna hann af hendi, hefur hreppsnefnd (fjallskila-

nefnd) vald til að kveðja til þess hvern þann, sem hæfastur er í hreppnum, annað- 148
hvort í mannskíptum eða gegn fullu endurgjaldi frá þeim, er skilin áttu að gera. 23. júní

43. gr.

Sá maður, sem sendur er til að hirða fé í réttum annarra sveita, má eigi fara þaðan áður en húið er að skoða úrtíning vandlega eftir markaskrá, og selja, þar sem sala fer fram. Sannist það, að hann láti verða þar eftir fé sveitunga sinna, sem er með glöggu, skrásettu marki, eða týni því, varðar það sektum og skaðabótum, nema málsbætur séu.

Skylt er sendimanni að reka féð heim í hreppinn, og skal það síðan ganga rétta leið í bæjarrekstrum, nema gerðar séu aðrar ráðstafanir. Sé einhver skepna svo fötluð, að ekki verði rekin með öðru fé, skal hann koma henni í gæzlu og gera eiganda aðvart, er þá ber að vitja hennar á sinn kostnað.

VIII. KAFLI

Um heimasmölun eftir haustgöngur.

44. gr.

Hver fjáreigandi er skyldur að smala heimaland þar sem fé hans gengur á haustum eftir göngur, allt til veturnótta, svo oft sem hreppsnefnd (fjallskilaneftnd) fyrirskipar. Vanræki einhver þessa skyldu, skal hreppsnefnd (fjallskilaneftnd) sjá um, að löndin séu smöluð á kostnað viðkomanda, eftir mati hreppsnefndar.

Rekstrar skulu þá ganga eftir töfludrætti bæ frá bæ.

IX. KAFLI

Um fjárrekstra bæja milli.

45. gr.

Skyldur er hver búandi eða landráðandi að hirða fé það, er finnst í heimalandi hans, eftir að fjallgöngum er lokið, og reka til næsta bæjar þá leið, sem það á að ganga. Hreppsnefnd skal ákveða rekstrarleiðir innan hrepps. Ef fé er rekið afleiðis í bæjarrekstrum eða sleppt úr fjárrekstri, sem á að ganga bæ frá bæ, varðar það sektum og skaðabótum, nema málsbætur séu.

46. gr.

Ef enginn rekstrarfær maður er heima, þegar rekstur kemur á bæ, skal rekstrarmaður skilja úr fé það, er eftir á að vera, og reka svo reksturinn áfram til næsta rekstrarfærs manns, en skylt er þeim, er við rekstri skyldi taka, að greiða rekstrarmani þóknun eftir álit hreppsnefndar.

X. KAFLI

Um eftirlit einstakra manna og fé í ógöngum.

47. gr.

Nú fer einhver í eftirleit ótilkvaddur af sveitarstjórn, að liðinni síðustu leit, og finnur fé á fjalli eða afrétt, skal hann þá fá fundarlaun $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{4}$ af verði kindarinnar. Fundarlaunin greiðast úr sveitarsjóði (fjallskilasjóði), þar sem féð finnst, gegn endurgreiðslu frá eigendum. Fyrir fé, sem fyrir kemur í smalamennsku, eða

148 kemur í fé manna, á hvaða tíma sem er, skal engra fundarlauna vera hægt að 23. júní krefjast.

Um mat á fundarlaunum fer sem um getur í 48. gr.

48. gr.

Verði einhver þess var, að fé sé í sveltí eða komið í aðrar ófærur, skal honum skylt, á hverjum tíma árs sem er, að sjá um, að því sé bjargað, ef unnt er, að öðrum kosti gera hreppsnefnd aðvart, svo framarlega, sem hann ekki getur gert eiganda aðvart. Nú hrekkur hálftr andvirði hins bjargaða ekki fyrir kostnaði, skal þá það er til vantar greiddast úr hlutaðeigandi sveitarsjóði. Sama er og ef björgun reynist árangurslaus.

Ef samkomulag næst eigi um björgunarlaun, skulu þau fara eftir mati hreppstjóra og eins manns, er hreppsnefnd tilnefni. Geti þeir ekki komið sér saman um björgunarlaunin, skal oddviti sýslunefndar tilnefna einn mann í gerðina og ræður hans atkvæði, nema hinir verði þá sammála.

XI. KAFLI

Um meðferð óskilafjár.

49. gr.

Réttarstjórar skulu annast um að allir ómerkingar séu dregnir í einn dilk, jafnóðum og þeir finnast, og skal leitast við, áður en réttarhaldinu er lokið, að láta lambsmæður helga sér dilka sína. Ómerkingar, markkalið og mýctið fé, sem enginn getur helgað sér, sé selt af hreppstjóra eða umboðsmanni hans við uppboð á réttinni, nema honum virðist réttara að fresta sölunni. Andvirði þess rennur í sveitar-sjóð. Enginn má marka ómerking marki sínu um eða eftir leitir, nema hann leiði valinkunna menn, sem votta að því, að hann eða þeir séu hans eign.

50. gr.

Óskilafé úr fyrstu leit skal vandlega geymt til 2. leitar, hjá þeim bónda, sem hreppsnefnd ákveður, gegn 25 aura borgun fyrir hverja sauðkind um sólarhringinn. Eigendum fjárins er skylt að greiða geymslugjaldið við afhendingu þess. Sannist það, að fjárgeymslumaðurinn hafi ótilhlýðilega meðferð á fénu, hefur hann fyrirgert tilkalli til geymslulaunanna og bakað sér sektir samkv. 2. gr. í reglugerð þessari.

Oddviti tilkynni oddvitum annarra hreppa sýslunnar mörk og einkenni óskilafjár, sem fyrir hefur komið í 1. leit.

51. gr.

Í 2. leit skal allt óskilafé úr 1. leit og frá skilarétt í 2. leit, selt á skilarétt hreppsins af hreppstjóra eða umboðsmanni hans.

Óskilafé af útréttum í 2. leit, og það óskilafé, sem síðar kemur fram, skal selt að viku liðinni á þeim stað, er hreppstjóri ákveður í auglýsingu.

52. gr.

Nú koma utanhreppskindur fyrir í einhverjum hreppi, að afstöðnum öllum göngum, og þekktja menn eigendur að þeim, skulu þær þá á kostnað eigenda geymdar í vörzlum hreppsnefndarinnar (fjallskilaneftdar), sem annast um, að eigendum verði við fyrsta tækifæri gert viðvart um það. Hafi eigendur eigi leitt sig að kindum þessum innan hálfsmánaðar, má selja þær við opinbert uppboð, sem áður sé auglýst almenningi í hreppnum.

53. gr.

Sé manni dregin kind með hans marki, sem ekki er hans eign, er honum óheimilt að halda henni hjá sér, í því skyni, að auglýsa markið sjálfur og semja við eiganda. Ber honum að koma kindinni til hreppstjóra, svo að farið verði með hana sem annað óskilafé.

54. gr.

Nú koma fyrir að afstöðnum síðustu göngum, kindur, sem finnandi þekkir ekki eigendur að. Skal hann þá tilkynna það hreppsnefnd (fjallskilanefnd), sem annast um það, að þær verði seldar við opinbert uppboð, sem sé birt á löglegan hátt í hreppnum og nágrannasveitum.

55. gr.

Við sölu óskilafjár er enginn innlausnarfrestur eða gjaldfrestur. Þó skulu hrútar, sem eftir álitu hreppstjóra og söluvotta eru hæfir til kynbóta, svo og augljósar forystukindur, seldar með fjögurra vikna innlausnarfresti eftir söludag, og jafn löngum gjaldfresti, og eru þeir ekki í ábyrgð kaupanda fyrr en að innlausnarfresti liðnum.

56. gr.

Fyrir nóvembermánaðarlok skal hver hreppstjóri senda oddvita sýslunefndar skýrslu um allt vafafé, er selt hefur verið í hreppi hans, og greiði auglýsingargjald eftir reikningi. Oddviti sýslunefndar skal svo sjá um, að skýrsla um vafafé sé birt í Lögbirtingablaðinu.

57. gr.

Fram til 1. október næsta ár eftir, geta menn sannað eignarétt sinn að andvirði vafafjár, að frádregnum kostnaði. Sanni enginn eignarrétt sinn, rennur andvirðið í hlutaðeigandi sveitarsjóð.

XII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

58. gr.

Enginn má láta óskeytla hrúta ganga úti á tímabilinu frá 1. nóvember til 30. apríl. Ef vanræksla veldur því að skaði verði að, sé eigandi hrútsins skyldur að svara fullum skaðabótum, ef krafizt er. Náist ekki samkomulag um skaðabæturnar, skulu þær ákveðnar samkvæmt 3. mgr. 48. gr.

59. gr.

Nú er einhver bóndi eða búendur, sem telja sér brýna þörf á að ná í fé sitt eða nokkuð af því til slátrunar fyrir fyrstu leitir, skal það því aðeins heimilast að viðkomendur hafi gert hlutaðeigandi hreppsnefnd (fjallskilanefnd) aðvart um það áður og hún selt mann eða menn til eftirlits við smölun og sundurdrátt.

Engum skal heimilt að fara í annarra land til slíkra smalana, nema leyfi viðkomandi landeigenda og hreppsnefndar (fjallskilanefndar) komi til.

60. gr.

Það er stranglega bannað, að svelta fénað frekara en minnst verður hjá komizt. hundbeita hann að óþörfu eða misþyrma honum á nokkurn hátt við fjárréttir, í rekstrum og gæzlu, fjallgöngum eða heimalandssmölun. Brot gegn þessu varða skaðabótum og hegningu að lögum.

148

23. júní

Sýslunefnd sker úr öllum ágreiningi milli hreppsnefnda (fjallskilaneftndar) út af fjallskilamálum. SömuLeiðis heyrar undir úrskurð hennar allar kærur og kröfur á hendur hreppsneftndum og hreppstjórum, snertandi fjallskilamál. Enn fremur geta einstakir menn komið sér saman um, að leggja slík ágreiningsmál undir úrskurð sýslunefndar.

62. gr.

Öll brot gegn reglugerð þessari skulu kærð fyrir hlutaðeigandi sýslumanni og varða þau 5—500 kr. sektum, eftir stærð og eðli brotanna, nema því aðeins, að þyngri hegning liggja við lögum samkvæmt. Sektirnar renna að hálfu til uppljóstrarmanns, og að hálfu í sjóð þess hrepps, þar sem brotið er framið. Verði ágreiningur um í hvaða hreppi brotið er framið, skal sektin falla til þess eða þeirra hreppa, þar sem hinir seku eiga heimili, að tiltölu réttindi. Með mál út af brotunum skal fara sem almenn lögreglumál.

63. gr.

Með reglugerð þessari er numin úr gildi fjallskilareglugerð fyrir Vestur-Barðastrandarsýslu, nr. 63 frá 16. júní 1930.

Reglugerð þessi, sem sýslunefnd Vestur-Barðastrandarsýslu hefur samið og samþykkt, staðfestist hér með samkvæmt 41. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 12 31. maí 1927, til þess að öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið, 23. júní 1943.

Vilhjálmur Þór.

Páll Pálmason.

149

23. júní

AUGLÝSING

um breyting á reglugerð fyrir Vestur-Ísafjarðarsýslu um fjallskil o. fl.,
nr. 121 24. júlí 1940.

Við 2. mgr. 13. gr. reglugerðarinnar. Í stað orðanna „4 kindur“ í setningunni „jafnt auratal lagt á hvert hross sem 4 kindur“, komi: 5 kindur.

Reglugerðarbreyting þessi, sem sýslunefnd Vestur-Húnavatnssýslu hefur samið og samþykkt, staðfestist hér með samkvæmt 41. gr. sveitarstjórnarlaganna til þess að öðlast þegar gildi, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið, 23. júní 1943.

Vilhjálmur Þór.

Páll Pálmason.